

Afrika'da Barış Yılı

Savaş ve çatışma kadar uzlaşma ve barış da hayatın bir gerçeği. Biri kolay diğeri ise zor. Biri geçmişte yaşananları diri tutmak üzerine kurgulanırken diğeri hataları karşılıklı unutmak ve yeni bir sayfa açmak üzerine kurgulanıyor. Savaş ve çatışma haberlerini çok duyuyoruz ama barış ve uzlaşma çabalarını aynı oranda duyduğumuz söylenemez. Hele de Afrika söz konusuysa çatışmalar vaka-i adiyeden sayılıyor. Halbuki hiç de öyle görüldüğü gibi değil işin aslı. Afrika'da çatışmalar kadar aslında barış çabalarının da var olduğu görmek/göstermek gerekiyor. Gelin bu seneye damgasını vuran ve Afrika adına umut verici üç örneğe bakalım.

Kenya'da İktidar-Muhalefet Uzlaşısı

İlk olarak Kenya'dan başlayalım. Seçimlerin genelde olaylı geçtiği bu ülkede etnik grupların siyasi partiler etrafında toplanması iktidar ile muhalefet arasında iplerin zaman zaman gerilmesine yol açıyor. Hatırlanacağı gibi geçtiğimiz yıl ağustos ayında başlayan son seçim süreci de oldukça hareketli günlere sahne oldu. Seçime şaibe karıştığı iddialarının seçim kurulu tarafından doğrulanmasının hemen ardından başkanlık seçimi muhalefet partilerinin protestoları eşliğinde yenilenirken muhalefet ittifakı NASA lideri Raila Odinga seçim sonuçlarına yönelik itirazlarını sürdürdü. Odinga ile Uhuru Kenyatta arasında baş gösteren çekişme, hem muhalefet hem de iktidar gruplarının sokak gösterileri ile bir süre devam ederken durumu daha da kötüleştirmeye çalışan dış basının kışkırtmaları da eksik olmadı. İki siyasi bloğu karşı karşıya getiren bu tehlikeli durum, iki liderin kameralar önünde el sıkıştığı bir uzlaşma ile son bulurken Kenya siyaseti de o gerilimli günleri ve endişelerini geride bırakabildi. İki liderin birbirlerine "kardeş" diye hitap etmeleri, Kenya üzerinde iç savaş, parçalanma, çatışma çıkartma gibi beklentileri olanların hayallerini suya düşürdü.

Güney Sudan'da Ateşkes

Kıtada barış ortamını sağlamaya yönelik bir diğeri önemli olay Sudan-Güney Sudan ve Uganda ekseninde gerçekleşti. 2013 yılından beri Güney Sudan'da çatışan taraflar Sudan'ın aracılığıyla Uganda'da bir araya gelirken Güney Sudan için barış süreci yeniden başlamış oldu. Devlet Başkanı Salva Kir ve isyancı grupların lideri Riek Machar'ın el sıkıştığı bu uzlaşma, son beş yılını çatışma, gıda krizi ve kitlesel göç olgularıyla geçiren Güney Sudan halkı için büyük bir umut kuşkusuz.

2011'de bağımsızlık kazanmasından sonra 2013 yılında iç savaşa dığar olan Güney Sudan, yaşanan insani krizler nedeniyle büyük bir açık hava kampına dönüşmüş durumda. Dinka ve Nuer etnik gruplarının devlet üzerinde güç mücadelesine dönüşen çatışmaları hayatı olumsuz etkilerken eğitim ve sağlık gibi sektörlerdeki hizmetler de ağır aksak sürdürülebiliyor. Başta Uganda olmak üzere Etiyopya ve Sudan'a sığınan göçmenlerin yanında ülke içinde çok sayıda sığınma kampı oluşmuş halde. Çatışmalar nedeniyle ekonomik faaliyetlerin aksaması, nükseden gıda krizleri yaşanmasına yol açarken Afrika'nın bu en genç ülkesi bir sorunlar yumağı haline gelmiş durumda. Taraflar arasında sağlanan uzlaşma Güney Sudan adına yeniden umutları yeşertirken Riek Machar'ın devlet başkanı yardımcılığı görevine geri dönmelerinin de yolu açıldı.

Eritre-Etiyopya Barış Süreci

Son olarak geçtiğimiz günlere damgasını vuran Etiyopya-Eritre arasında gerçekleşen uzlaşmadan bahsetmek istiyorum. Etiyopya'da devletin başına geçtiği gündün bu yana oldukça pozitif adımlar atan Etiyopya Başbakanı Abiy Ahmed'in Eritre ile süren anlaşmazlıkları sona erdirmek için adım atması, iki ülkede de gayet olumlu karşılandı. 20 yıl sonra iki ülke arasında diplomatik ilişkiler ilk kez yeniden kurulurken ülkeler arasında uçuşlar ve telefon hatları da çalışmaya başladı.

Hatırlanacağı gibi uzun bir silahlı mücadelenin ardından 1993 yılında Eritre'nin Etiyopya'dan bağımsızlık kazanmasını müteakip iki taraf arasında sınır anlaşmazlığı baş göstermişti. Silahlı çatışmaya sahne olan bu anlaşmazlık nedeniyle on binlerce insan hayatını kaybetti. 2000 yılında imzalanan anlaşmaya rağmen

oluşturulan Sınır Komisyonu'nun kararına itiraz eden Etiyopya, tartışmalı sınır bölgesinde asker bulundurmaya devam etti. İki taraf arasında diplomatik ilişkilerin kesilmesi, 1998-2018 periyodunu kapsayan 20 yıllık dđnemde yaşanan gerilim ve tarafların devamlı birbirini suçlayan beyanları, her an patlayama hazır olası bir kriz gđrđnđmđ vermekteydi. Ancak son dđnemde yaşanan gelişmeler ve Etiyopya'nın Sınır Komisyonu'nun kararını tanıma kararı tansiyonu dđřđrđrken Etiyopya-Eritre barış sđrecini de başlattı. Abiy Ahmed geçtiğimiz gđnlerde Eritre'nin başkenti Asmara'yı ziyaret ederek Isaia Afwerki ile el sıkıştı.

2018'in ilk altı-yedi ayında yaşanan bu uzlaşıları Afrika kıtası adına umut verici bulduğumu ifade etmeliyim. Bu gelişmeler kıtanın imajına olumlu katkı yaptığı gibi kıtada barış ortamının tesis edilmesi ve sđz konusu ũlkelerde insan yaşamının iyileştirilmesi için de iyi birer fırsat. Bu fırsat kullanıldığında kan, gđzyařı ve kısır çekişmelerin esir aldığı toplumlar yerine huzurlu ve gelişmeye açık toplumlar inşa etme yolunda mesafe alınacağına kuşku yok.